

VOORLOPIG VERSLAG

Nr. 4

(De vroegere stukken zijn gedrukt
in de zitting 1972.)

De vaste Commissie voor Justitie brengt inzake dit wetsontwerp het navolgende verslag uit.

Met het voorstel het vereiste van het bezitten van de Nederlandse nationaliteit voor toelating tot de balie te laten vervallen, konden de meeste leden der commissie zich in het algemeen wel verenigen.

Mede naar aanleiding van een omtrent het onderhavige voorstel in het Advocatenblad van september 1973 opgenomen beschouwing van de zijde van de redactie wilden zij met deze opmerking echter niet volstaan.

Aanleiding tot het Koninklijk besluit van 1938, waarbij de balie voor vreemdelingen werd gesloten, leek, aldus deze leden, geweest te zijn de omstandigheid, dat het te verwachten aanbod van afgestudeerde juristen zo groot zou zijn, dat hun plaatsing in de balie problemen zou opleveren, naast de vrees, dat te veel vreemdelingen, die om politieke redenen naar ons land waren uitgeweken, de advocatuur zouden gaan beoefenen.

Met betrekking tot dat laatste punt zijn de opvattingen en inzichten gelukkig wel gewijzigd. De eerstgenoemde omstandigheid doet zich naar het oordeel van deze leden echter niet in mindere mate – eerder in versterkte mate – voor dan in 1938 het geval was. Dat is ook nog het geval, indien niet een vergelijking wordt gemaakt met 1938, maar met 1952, het jaar, waarin de Advocatenwet tot stand kwam, die de betreffende bepaling van Reglement III ongewijzigd heeft overgenomen.

Het had deze leden getroffen, dat nadat aanvankelijk getracht wordt het ontwerp een principiële onderbouw te geven door te verwijzen naar het streven discriminatie op grond van de nationaliteit tot het strikt nodige te beperken alsmede naar het verlangen te komen tot liberalisatie van het beroep van advocaat, verderop in de memorie van toelichting de aap uit de mouw lijkt te komen, als gezegd wordt, dat bij de behandeling van dit ontwerp enige haast is, omdat een aantal Nederlanders niet tot de Belgische balie kan worden toegelaten, zolang de voorgestelde wijziging in de Advocatenwet niet is aangebracht. De afschaffing van het nationaliteitsvereiste raakt uiteraard de belangen van hen, die zich in een ander land als advocaat willen vestigen, doch dat niet kunnen, omdat dat land wederkerigheid op dit stuk verlangt. Maar die afschaffing raakt toch allereerst de Nederlandse samenleving en de Nederlandse balie.

Met name liet zich, aldus deze leden, de vraag stellen, waarop de verwachting is gebaseerd, dat in de praktijk niet veel buitenlanders van de te scheppen faciliteit gebruik zullen maken. Natuurlijk hoopten deze leden gaarne, dat omstandigheden als in de 30-er jaren van deze eeuw niet zullen terugkeren, maar die hoop biedt geen enkele garantie voor het achterwege blijven daarvan. Integendeel, de politieke situatie in een (te) groot aantal landen maakt het waarschijnlijk, dat velen elders ter wereld, buiten hun vaderland, politiek asiel zullen zoeken. Onder hen zullen ongetwijfeld ook juristen zijn, die bekwaam en geschikt zullen zijn zich de kennis van de Nederlandse taal en het Nederlands recht eigen te maken. Trouwens, naar het oordeel van deze leden mocht de vraag, hoeveel buitenlanders van de voorgestelde wetswijziging gebruik

zullen maken, geen rol spelen voor hem, die – zoals de Minister blijkbaar wil doen – zich stelt op het principiële standpunt van de wenselijkheid het nationaliteitsvereiste te laten vervallen.

Intussen zal de voorgestelde wijziging niet alleen voor vluchtelingen van belang kunnen zijn, zo merkten de hier aan het woord zijnde leden verder op. Zij zal ook kunnen bevorderen, dat in navolging van het bedrijfsleven, de advocatuur sterker wordt geïnternationaliseerd. Buitenlandse kantoren zullen hier hun filialen kunnen openen. Op zich zelf bestaat daar geen bezwaar tegen, al rijzen hier wel vragen. Door toelating tot de balie verkrijgen de betrokken vreemdelingen het actief en passief kiesrecht voor de bestuurs- en tuchtcolleges van de balie. Het passief kiesrecht ten aanzien van de bestuurscolleges behoeft op zichzelf wellicht niet op bezwaren te stuiten, al rijst wel de vraag, of dit in overeenstemming is met het publiekrechtelijk karakter van de Orde van Advocaten. Moet dit publiekrechtelijk lichaam niet van vergelijkbare orde worden geacht als andere publiekrechtelijke lichamen zoals de gemeenten en provincies? En als dat zo is, dient dan ook voor de verkiesbaarheid tot de vertegenwoordigende organen van deze publiekrechtelijke lichamen niet één lijn te worden getrokken, zo vroegen deze leden.

Voor de verkiesbaarheid in de tuchtcolleges leek het deze leden van belang, dat de Wet op de Rechterlijke Organisatie ervan uitgaat, dat in Nederland door Nederlanders recht wordt gesproken. Het tuchtrecht vormt hierin uiteraard een aparte categorie, doch vertoont zoveel verwantschap met het strafrecht, dat de vraag rijst, of ook hier niet een zelfde uitgangspunt moet gelden.

De leden, hier aan het woord, zouden gaarne van de Minister vernemen, of deze van oordeel is, dat voorzieningen moeten worden getroffen (bijv. door het opnemen van het vereiste van de Nederlandse nationaliteit in de artikelen 24 en 53 van de Advocatenwet) die waarborgen, dat het Nederlands karakter van bestuur en tuchtrechtspraak in de balie gehandhaafd blijft. Het kwam deze leden voor dat, als dit noodzakelijk wordt geacht, de voorziening op dat stuk nu moet worden aangebracht. Indien daarmee wordt gewacht, totdat dat karakter verloren dreigt te gaan, zou een dan op dit stuk aan te brengen wijziging terecht als discriminatoir kunnen worden aangemerkt, zo stelden zij.

Talrijke leden vroegen zich af welk oordeel de Minister heeft over de in de ontwerp-richtlijn van de Raad van de

Europese Gemeenschappen voorgestelde bevoegdheden voor advocaten uit de lid-staten van de EEG om, zonder de wettelijk vereiste examens te hebben afgelegd, rechtskundig advies te geven, de mondelinge verdediging voor een rechterlijke instantie te voeren, kennis te nemen van het dossier, gedetineerden te bezoeken en aanwezig te zijn bij de instructie. Kan de Minister zich met de voorgestelde bevoegdheden verenigen, zo vroegen zij.

Ziet de Minister bezwaren tegen een wederzijdse erkenning van diploma's binnen de EEG? Tegen welke bepalingen van de voor de verschillende lid-staten van de EEG geldende eisen voor de toelating tot de balie bestaan er in Nederland bezwaren?

Aldus vastgesteld, 7 november 1973.

GEERTSEMA
W. SCHOLTEN
VAN SCHAIK
WOLFF
GOUDSMIT
GEURTSSEN
ROETHOF
HEIJMANS
HAAS-BERGER
K. A. KEUNING
VAN DAM
G. M. P. CORNELISSEN
HONIG VAN DEN BOSSCHE
JURGENS
SALOMONS
DE VRIES.